

Motion till riksdagen 2019/20:598

av **Staffan Eklöf m.fl. (SD)**

Svenska livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna det svenska djurskyddet genom att införa ett importförbud för animalieprodukter där produktionen inneburit att djur utsatts för ett systematiskt onödigt lidande som väsentligt strider mot svensk djurskyddslagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kulturmärkning av svenska matprodukter av stort kulturhistoriskt värde och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka inom EU för att få till stånd regler om livsmedelsmärkning som minskar risken för spridning av den afrikanska svinpesten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensivifiera arbetet med kontroller av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka sanktionsmöjligheterna mot dem som fuskar med livsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för livsmedelskontrollen helt bör överföras från kommunerna till staten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lägre temperaturer för hantering av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer restriktiv inställning till reklam för ohälsosam mat riktad till barn och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tvingande krav i offentlig upphandling på livsmedel som är producerade i enlighet med svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på närproducerade livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enklare regler för småskaliga slakterier och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.

Värna det svenska djurskyddet

Sverige har kanske världens mest ambitiösa djurskydd. Det är något vi bör vara stolta över och som bör värnas. Det är viktigt att det finns förutsättningar för ett upprätthållande av djurskyddet, inte minst genom att vår djur- och livsmedelsproduktion ska behålla sin konkurrenskraft.

Många svenskar äter i dag utan att veta om det kött från djur som har halal- eller koscherslaktats. Slaktmetoderna innebär i korthet att djuren slaktas och avblodas helt utan bedövning. Det innebär ett utdraget dödsförlopp med onödigt lidande, smärta och ångest. Enligt en fransk kartläggning kan det ta upp till elva minuter innan de panikslagna korna dör av blodförlust. Enligt Jordbruksverket är slakt utan bedövning ”förenat med smärta för djuren” samt att djur som utsätts för denna slaktmetod är ”medvetna och känner smärtan längre innan de förlorar medvetandet än vad man tidigare trott”. Problematiken behöver angripas ur flera vinklar. Dels måste Sverige inta en stark hållning inom EU och arbeta för generella förbud för denna form av slakt inom hela unionen, dels måste Sverige aktivt söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött som slaktats med metoder som avviker från intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning. Sverige ska kräva att all mat som upphandlas via offentlig upphandling garanteras komma från djur som slaktats och avblodats efter bedövning i enlighet med svenska djurskyddsregler.

Obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter

Nötkött, fisk, ägg och vissa andra livsmedel som exempelvis honung, frukt och olivolja ska enligt reglerna alltid märkas med ursprung, det vill säga märkningen ska visa varifrån produkterna kommer. För nötkött finns speciella regler med krav på märkning med ursprung. Om varan är märkt med ”Ursprung Sverige” betyder det att djuret är fött, uppfött och slaktat i Sverige. Om importerat kött mals till köttfärs i en butik i Sverige får den alltså inte heta ”svensk köttfärs” eller vara märkt med svensk flagga. När man köper honung, fisk, skaldjur och blötdjur, till exempel musslor i butik, ska information ges om varifrån produkten kommer, ursprungsland eller fångstzon. Utländsk djurhållning skiljer sig ofta från svensk när det gäller till exempel synen på antibiotika, hormoner, djurtransporter, djurhållningsformer och slaktmetoder. Därför är det angeläget att öka konsumenternas möjlighet att göra aktiva val när de köper livsmedel.

Från och med december 2014 måste EU-länderna även märka kött av gris, får, get och fjäderfä med ursprungsland eller härkomstplats. Det är ett steg i rätt riktning men långt ifrån tillräckligt. Sedan tidigare har riksdagen gett ett tillkännagivande om att regeringen inom EU i alla relevanta sammanhang ska driva frågan om obligatorisk ursprungsmärkning av alla köttprodukter inklusive sammansatta produkter, vilket är bra. Alla animaliska produkter bör märkas med ursprung i varje led i produktionskedjan. Detta ska gälla såväl charkvaror och sammansatta produkter som mat på restaurang. Mejeriprodukter som idag står helt utanför märkningskrav ska inkluderas i obligatoriska märkningssystem.

Det är viktigt med ursprungsmärkning av svenska mejeriprodukter och bättre kommunikation av svenska mervärden ut till konsumenterna. Därför ser vi positivt på Svensk märkning AB, som bildades 2015 av Svensk Dagligvaruhandel,

Livsmedelsföretagen och LRF. Syftet är att förenkla för konsumenter att hitta svensk mat i livsmedelsbutikerna.

Kulturmärkning av livsmedel

Maten spelar ofta en central roll. Förutom att utgöra en nödvändig näringskälla är den också bärare av traditioner, kultur och upplevelser. Sverige har många traditionella matprodukter, som är nära sammankopplade till vårt land, vår miljö och vår kulturhistoria och som förtjänar att lyftas fram. I dagsläget finns dock inga nationella regleringar för att skydda eller uppmärksamma svensk högkvalitativ mat. Mot bakgrund av ovanstående behöver ett nationellt regelverk för märkning av kulturhistoriskt värdefulla svenska matprodukter tas fram, vilket skulle medföra positiva effekter för både besöksnäringen och landsbygdsutvecklingen.

Minskad smittspridning

Den afrikanska svinpesten sprider sig inom EU och flera medlemsstater har drabbats. Virusnet angriper både vildsvin och tamgrisar. Det orsakar stora problem för grisnäringen i de länder där sjukdomen finns. Sjukdomen är mycket smittsam och kan bland annat sprida sig via animaliska livsmedel som slängs i naturen och som sedan äts av vildsvin. Utbrott av andra sjukdomar har också skett efter slarvig hantering av livsmedel, till exempel mul- och klövsjuka. Med tanke på de stora konsekvenserna, är det rimligt med ett krav på informativ märkning på produkter från gris i de länder där sjukdomen finns idag, om vad man ska undvika för att inte sprida smitta. Det minskar risken för att någon på grund av oförstånd sprider smittan till nya länder. Regeringen bör verka inom EU för att regler om en sådan märkning kommer på plats.

Intensifierad livsmedelskontroll

Livsmedelsfusk bedöms av Livsmedelsverket vara omfattande runt om i världen. Bedrägerier kan involvera komplicerade led av uppfödare, slakterier, charkföretag och grossister. För de flesta livsmedel, inklusive annat kött än nötkött, gäller att ursprunget ska anges om konsumenten annars blir vilseledd. En konsument får aldrig luras att tro att ett livsmedel kommer från ett annat land, en annan stad eller annan region än vad det faktiskt gör, eller att det producerats enligt ekologiska certifieringsregler om det i själva verket är falskmärkt. För att konsumenterna ska kunna lita på en produkts innehåll och ursprung behöver arbetet med kontroller intensifieras. Myndigheterna måste få mer resurser för detta ändamål. Ökade sanktionsmöjligheter mot dem som fuskar med livsmedel behövs.

Effektivare och mer likvärdig livsmedelskontroll

Idag har kommunerna ansvaret för livsmedelskontroll. Men det är inte ovanligt att kommuner inte klarar sitt uppdrag och kontrollen är inte alltid riskbaserad. Kontrollen av livsmedel fungerar olika på olika håll i landet och resurserna för livsmedelskontroll är begränsade. Maten måste vara säker och staten bör därför ta ett större ansvar för en effektiv och fungerande livsmedelskontroll i hela Sverige. Länsstyrelserna kontrollerar redan idag att kommunernas kontroll följer lagstiftningen, men genom att ansvaret helt överförs från kommunerna till staten behandlas livsmedels- och djurskyddskontrollen lika.

Reducerat matsvinn

Matsvinn uppstår i hela livsmedelskedjan och kan förebyggas på olika sätt. Svinnet finner man i livsmedelsindustrin, butiker, restauranger, storkök och skolkök. Vi ser även svinnet i hushållens konsumtionsmönster. Livsmedelsproducenterna och de som paketerar livsmedel är skyldiga att märka produkterna rätt med datum och förvaringstemperatur. Övergripande temperaturkrav för livsmedel ställs i det EU-gemensamma regelverket. Branschriktlinjer föreskriver vid vilken temperatur fisk och fiskprodukter ska förvaras. Produkter som köttfärs, korv och kyckling kan ha annan temperatur etc. Om producenterna valde en lägre temperatur än de föreskrivna maxtemperaturerna, skulle detta också kunna medföra mindre förstörd mat och därigenom ett reducerat matsvinn. Regeringen behöver utreda möjligheten att påverka förordningarna om temperaturkrav för livsmedel samt att ställa högre krav på livsmedelsproducenter och dagligvaruhandel.

Lanthandel

Idag är många mindre samhällen åderlättna på samhällsservice genom nedlagda skolor, butiker och lanthandlare. När liknande institutioner får stryka på foten tenderar det att leda till utflyttning. Läggs en skola ned så leder det i förlängningen till att lanthandeln får sämre underlag och läggs lanthandeln ned försämras elevunderlaget på skolan. Detta går hand i hand. Här bör man utreda möjligheterna för ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare utanför kommunernas centralorter, för de många servicetjänster många handlare måste ha för att överleva.

Reklam riktad till barn

Föräldrars försök och strävan att ge sina barn sunda matvanor motverkas av reklam som förhållig ohälsosam mat och dryck till barn, vilket bidrar till en ohälsosam livsstil.

Som minderårig är man mer påverkbar för reklambudskap, vilket gör det enklare att marknadsföra produkter bland barn. Som förälder har man en fostrande roll och äger rätten att råda och bestämma om vad familjen skall ha för inköpsvanor, utan att behöva utsättas för köptryck med risk för konflikt med barnen. Som förälder har man

beslutanderätt, vilken reklamen inte får ifrågasätta genom att ge barnen felaktiga uppfattningar. Med hänvisning till ovanstående bör regeringen se över nuvarande regelverk och strama åt möjligheterna att rikta osund reklam till barn.

Offentlig upphandling

Många kommuner och landsting köper i dag in livsmedel som är olagliga att producera i Sverige enligt gällande miljö- och djurskyddslagstiftning. Samtliga livsmedel som upphandlas offentligt ska vara producerade enligt gällande svensk miljö- och djurskyddslagstiftning när det är möjligt. Den offentliga sektorn är en stor kund till jordbruket. De inköpsregler som offentliga sektorn sätter upp ska gynna närproducerad mat. De krav på andel ekomärkt mat i offentliga kök som många kommuner ställt, överstiger på många håll den mängd lokalt producerad ekomärkt mat som finns. Målsättningen om ekologisk produktion leder alltså till import. Det är orimligt. Sverige har i flera avseenden högre minimikrav enligt gällande lagstiftning på matproduktionen än EU och vår offentliga sektor ska i ljuset av detta inte missgynna svensk och lokal produktion. Om tvingande regler för kommuner och landsting i det här avseendet inte anses förenliga med EU-reglerna för den inre marknaden, bör Sverige verka för att ändra EU-reglerna för att möjliggöra sådan styrning.

Satsning på närproducerade livsmedel

Medvetandegraden hos konsumenterna och viljan att köpa svenska, närproducerade och ekologiska livsmedel ökar stadigt och en satsning bör också göras för att öka andelen närproducerade och ekologiska livsmedel i de offentliga upphandlingarna. Med en sådan politik stöder vi ett livskraftigt svenskt jordbruk som producerar högkvalitativa och trygga livsmedel för svenska konsumenter.

Småskaliga slakterier

Småskaliga slakterier är viktiga för att möjliggöra ett ökat utbud av närproducerade och högkvalitativa livsmedel. Dessutom bidrar de småskaliga slakterierna till kortare djurtransporter och lokala arbetstillfällen. För att fler småskaliga slakterier ska kunna etableras behöver reglerna kring dessa ytterligare förenklas.

Gårdsförsäljning av livsmedel

I dag kan vi se ett växande intresse för gårdsbutiker på landsbygden, där fler vill sälja närodlat och egenproducerade varor. Detta är viktigt ur flera aspekter, dels för det lokala näringslivet, dels för arbetsmarknaden på landsbygden. Dagens regelverk gör många gånger att framställning och försäljning av livsmedel blir onödigt krånglig. Här bör regeringen arbeta för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel.

Gårdsförsäljning av alkohol

Det har på senare tid blivit allt vanligare med lokala vinodlingar och småskalig tillverkning av malt- och spritdrycker i Sverige. För att dessa verksamheter ska kunna växa till sig och främja landsbygdsturism, företagande och arbetstillfällen är det nödvändigt att det också i Sverige blir tillåtet med gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholdrycker. Enligt EU:s konkurrenskommissionär skulle försäljning av lokalt producerade alkoholdrycker direkt till konsumenterna inte innebära att det statliga alkoholmonopolet måste avskaffas. Det finns således inget juridiskt hinder för att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker. Gårdsförsäljning skulle inte heller äventyra folkhälsan. Vi anser att gårdsförsäljning bör tillåtas och att regeringen bör återkomma med förslag som möjliggör detta. Systembolagets alkoholmonopol i övrigt bör försvaras.

Staffan Eklöf (SD)

Yasmine Eriksson (SD)

Runar Filper (SD)

Martin Kinnunen (SD)

Mats Nordberg (SD)